

Waardevol voor Ede

Verkiezingsprogramma 2018-2022

**Christen
Unie**
+ Ede

Verkiezingsprogramma 2018-2022

Vastgesteld door de ledenvergadering op 10 oktober 2017

Samenstelling programmacommissie

Aldert van Eck, Anne-Marie Fluit, Cora Otter, Nadine de Roode,
Peter Jansen en Remco van de Pol

**Christen
Unie**
+ Ede

Voorwoord

Beste lezer,

Voor u ligt het verkiezingsprogramma van de ChristenUnie Ede, waarmee we de gemeenteraadsverkiezingen van 2018 tegemoet gaan.

De afgelopen jaren hebben we ons vanuit onze christelijke levensovertuiging ingezet in de lokale politiek. Daarbij hebben we laten zien dat onze insteek relevant is voor heel Ede en dat we verantwoordelijkheid nemen. Dat we er niet alleen zijn voor christenen, maar voor iedere inwoner van Ede. We hebben laten zien waar ons hart ligt en vanuit welke waarden wij in de politiek keuzes maken.

De komende jaren gaan we daar graag mee verder, omdat we geloven dat we opnieuw een programma hebben wat waardevol is voor de Edese samenleving. Onze inzet is een Ede waar iedereen meetelt, waar toekomst is voor onze kinderen en waar we gericht zijn op een duurzame levensstijl.

We kunnen dat als ChristenUnie niet alleen. We werken samen met andere fracties in de raad om onze doelstellingen te bereiken, met maatschappelijke organisaties, met de vele betrokken inwoners die Ede kent. Door samen te werken aan samenleven, willen we bouwen aan Ede.

In ons verkiezingsprogramma gaan wij in op allerlei thema's. Tegelijkertijd beseffen we dat nog niet alles genoemd is, dat er de komende periode waarschijnlijk ook vraagstukken naar boven komen die we nu nog niet kennen. Bij de concrete uitwerking van nieuwe onderwerpen die op ons pad komen, zullen de uitgangspunten van dit programma leidend zijn. Daar mag u ons op aanspreken. Bouwt u met ons mee aan Ede?

Cora Otter
Lijsttrekker ChristenUnie Ede

Inhoud

Inleiding	4
Deel 1 - Een samenleving waarin iedereen meetelt	7
Hoofdstuk 1 - Zorg	8
Zorg voor kwetsbare inwoners	8
Vluchtelingen	15
Hoofdstuk 2 - Werk en Inkomen	17
Aan het werk	17
Armoede en preventie	18
Deel 2 - Een samenleving met toekomst voor onze kinderen	21
Hoofdstuk 3 - Gezin, jeugd en onderwijs	22
Zorg voor kinderen en jongeren	22
Onderwijs	24
Deel 3 - Een samenleving gericht op een duurzame levensstijl	27
Hoofdstuk 4 - Energie en afval	28
Energietransitie	28
Afvalinzameling	30
Hoofdstuk 5 - Werk en Economie	33
Sociale economie	34
Hoofdstuk 6 - Ruimtelijke ordening en Wonen	35
Openbare ruimte en natuur	36
Gezonde agrarische sector	37
Food	38
Duurzame mobiliteit	40
Tot slot	42

Inleiding

ChristenUnie, partij in de samenleving

Verkiezingen gaan over mensen. Over u en over ons. Over onze kinderen, onze ouders, onze burens, de leerkracht op school, onze werkgever en onze werknemers. Ze gaan over ons en onze manier van samenleven.

Wij geloven dat mensen geschapen zijn door God en dat Hij ons aan elkaar gegeven heeft om samen te leven. Om een samenleving te vormen. De ChristenUnie gelooft dat het in onze samenleving, meer dan om geld en bezit, gaat om zinvol leven, vrijheid en veiligheid.

Wij willen een samenleving waarin vrijheid om te geloven en eigen verantwoordelijkheid nemen centraal staan. We willen een wereld waarin we omzien naar elkaar. Een wereld die leefbaar blijft, ook voor onze kinderen.

Een samenleving met toekomst

In Ede gaat er veel goed. Er zijn heel veel mensen die zich vrijwillig inzetten voor anderen. We hebben een ruim en divers onderwijsaanbod en steeds meer mensen gaan duurzamer leven.

Tegelijk zijn er zorgen. Mensen voelen zich lang niet altijd veilig op straat. Te snel gebeurt het dat mensen door ongelukkige samenloop van omstandigheden diep in de schulden raken. En ook het milieu blijft een punt van zorg. Zo zijn er bijvoorbeeld problemen met fijnstof en mestoverschot.

De manier waarop we met elkaar de samenleving vormgeven, staat meer ter discussie dan ooit. In onze samenleving zijn gedeelde normen en waarden niet vanzelfsprekend meer, de aanhoudende toestroom van vluchtelingen plaatst ons voor grote uitdagingen. De hervormingen van het zorgstelsel zijn ingrijpend geweest en mensen dreigen tussen wal en schip te vallen.

De ChristenUnie gelooft in een politiek waar het niet alleen gaat om 'ik' maar juist ook om 'wij'. In een politiek van draagkracht en draagvlak. Daarom gaan wij met dit verkiezingsprogramma van hoop de komende verkiezingen in. Een programma met plannen voor Ede dat laat zien dat de ChristenUnie wil bouwen aan een samenleving waarin iedereen meetelt. Wij investeren in zorg voor elkaar, in een dienstbare en rechtvaardige overheid, in een duurzame economie en in een zorgvuldige omgang met Gods schepping.

Dit vatten we samen in onze kernboodschap.

De ChristenUnie staat voor een samenleving:

- + Waarin iedereen meetelt;
- + Met toekomst voor onze kinderen;
- + Gericht op een duurzame levensstijl.

Geef geloof een stem

Bij het zoeken naar antwoorden op de uitdagingen van deze tijd laten wij ons als christelijke partij inspireren door de Bijbel. In de Bijbel gaat het over mensen, over samenleven, over omgang met de natuur en ook over de overheid. De Bijbel heeft een bevrijdende boodschap die hoop geeft voor de toekomst. Wij geloven daarom dat christelijke politiek belangrijk is voor Ede.

We beseffen heel goed dat de overheid niet alle vraagstukken gaat oplossen. De samenleving is niet maakbaar. Maar de overheid is er volgens de ChristenUnie wel om het zwakke te beschermen en het sterke te reguleren, om zo vrede te stichten. De Bijbel roept ons op om ons in te zetten voor de bloei van de stad waarin we wonen (Jeremia 29:7). Om recht te doen, trouw te zijn, en nederig de weg te gaan die God van ons vraagt (Micha 6:8).

Van christenen, voor alle mensen

De ChristenUnie is een partij van christenen voor alle mensen. Wij willen iets doorgeven van de liefde die God heeft voor deze wereld, voor Nederland, voor Ede. Doe met ons mee. Geef geloof een stem!

Deel 1

Een samenleving waarin iedereen meetelt

Waar staat de ChristenUnie voor?

We kiezen voor een Ede waar iedereen zich thuis voelt. Daarom willen we werken aan een inclusieve samenleving, waarin iedereen gelijkwaardig is en meetelt: mensen met een beperking, zorgbehoevende ouderen en mensen aan de onderkant van of afstand tot de arbeidsmarkt, mensen die al vele generaties in onze gemeente wonen en nieuwkomers zoals immigranten en vluchtelingen. En meetellen betekent in onze ogen ook waar mogelijk meedoen. We staan voor een Ede waaraan iedereen een bijdrage levert. Daarom juichen we het nemen van verantwoordelijkheid voor het leef- en bewoonbaar houden van de eigen omgeving toe. Buurtpreventie, vrijwilligerswerk en initiatieven vanuit de samenleving zoals CPO-projecten als 'de Vredehorst' stemmen ons hoopvol. Samen-werken aan samen-leven, is wat de ChristenUnie betreft het motto.

Een samenleving waarin iedereen meetelt

Hoofdstuk 1 - Zorg

We hebben een periode van grote bezuinigingen en hervormingen gehad waardoor inwoners veel meer dan vroeger zelf verantwoordelijk zijn geworden voor het regelen van ondersteuning. De ChristenUnie vindt het belangrijk dat mensen elkaar, als het kan, helpen en voor elkaar zorgen. Tegelijk moet de gemeente zorgen voor passende ondersteuning en hulp aan mensen die het niet op eigen kracht redden.

De gemeente heeft in de afgelopen periode veel meer taken en dus een grotere verantwoordelijkheid gekregen als het gaat om de zorg voor kinderen, jongeren en kwetsbare inwoners. Niet alles in dit proces is goed gegaan, maar de ChristenUnie steunt de veranderingen omdat het goed is om zorg en preventie zo dicht mogelijk bij onze bewoners te organiseren.

Al het leven, in gaafheid en gebrokenheid, verdient het om tot ontplooiing te komen, te participeren, om te worden beschermd en om zorg te ontvangen als dat nodig is.

Zorg voor kwetsbare inwoners

De ChristenUnie wil dat er gedacht wordt vanuit de zorgvraag van burgers. Daarom blijft het belangrijk bureaucratie in de zorg terug te dringen. Er moet makkelijk geschakeld kunnen worden tussen hulp, zorg en participatie. Dan kan er ook in overleg tussen zorgvrager en zorgverlener goed gezocht worden naar een oplossing op maat.

We zetten onder andere in op:

- ⊕ Een mandaat voor medewerkers, die namens de gemeente gesprekken voeren met hulpvragers, om toezeggingen te doen over schuldhulpverlening, indicaties voor respijtzorg, Wmo-voorzieningen en jeugdhulp. Alleen dan wordt integraal indiceren mogelijk;
- ⊕ Integrale afwegingen worden gemaakt in één beschikking voor zowel Wmo, jeugdhulp, participatiewet, minimabeleid enzovoorts;
- ⊕ De mogelijkheid van Eigen-krachtconferenties moet worden opgenomen in de lokale (Wmo-) verordening/actief worden aangeboden;
- ⊕ Een persoonsgebonden budget (pgb) is één van de instrumenten om passende zorg onder regie van de zorgvrager aan te vragen. De ChristenUnie wil dat het pgb-gebruik mogelijk blijft en dat inwoners die mogelijkheid kennen. Zo hebben zorgvragers altijd de mogelijkheid om identiteitsgebonden of andere noodzakelijke zorg in te kopen als deze niet gecontracteerd is;
- ⊕ Structureel overleg tussen kerken (diaconieën), andere religieuze organisaties en de gemeente om deze een volwaardige plaats te geven in de sociale structuur van de stad / het dorp / de wijken;
- ⊕ De aanpak van laaggeletterdheid. In Ede is 8 tot 12% procent van de inwoners laaggeletterd. Omdat laaggeletterdheid zorgt dat mensen minder goed mee kunnen doen in de samenleving, wil de ChristenUnie door samenwerking van gemeente, onderwijs en organisaties zoals de bibliotheek en het Taalhuis, deze mensen helpen met hun taalvaardigheid;
- ⊕ Meer hergebruik en delen van (zorg-)middelen.

Personen met verward gedrag

Het aantal personen met verward gedrag op straat neemt toe. Er zijn veel minder GGZ-bedden, problemen worden niet tijdig herkend en soms blijft hulp uit. Mensen die verward gedrag vertonen verdienen aandacht en hulp van de omgeving. Ze horen horen in ieder geval niet thuis in een politiecel.

We zetten onder andere in op:

- ⊕ Zelfhulpgroepen voor mensen met verward gedrag en de beschikbaarheid van passende woonruimte (denk aan Skaeve Huse);
- ⊕ We investeren in beschermd wonen en in de zorg voor mensen met GGZ-problematiek die thuis wonen: 24/7 ambulante psychische zorg in de wijk, inloophuizen en time-out voorzieningen voor kortdurende opname.

Mantelzorgers

Veel mantelzorgers dreigen overbelast te raken. Daarom maakt de ChristenUnie zich hard voor concrete ondersteuning van mantelzorgers, zodat zij hun taak kunnen volhouden.

We zetten onder andere in op:

- ⊕ In stand houden van een ruim aanbod in mantelzorgondersteuning, waaronder een respijtvoorziening, mantelzorgwaardering en hulp in eigen huishouding voor zwaarbelaste mantelzorgers;
- ⊕ Mensen die mantelzorger zijn of worden actief wijzen op ondersteuning (via bijvoorbeeld huisartsen, sociaal teams en organisaties zoals Malkander);
- ⊕ Gemeentelijke ondersteuning van goede coördinatie van informele zorg.

Vrijwilligers

De gemeente Ede kent vele vrijwilligers en is trots op al het werk dat vrijwilligers verzetten (53% van de inwoners van Ede is actief als vrijwilliger!). Vrijwilligers zijn van onschatbare waarde binnen onze samenleving. Daarom wil de gemeente vrijwilligerswerk faciliteren en niet moeilijker maken door extra regels of beperkingen.

We zetten onder andere in op:

- ⊕ Een gratis Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) voor alle vrijwilligers.

Inclusieve samenleving

In de afgelopen periode is het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, mede dankzij inspanningen van de ChristenUnie, geratificeerd. Een inclusieve samenleving is daardoor dichterbij gekomen. Maar de ChristenUnie wil verder. Om die reden heeft de ChristenUnie Ede in 2016 het initiatief genomen een lokale inclusieagenda op te stellen, om zo werkelijke stappen te maken naar de inclusieve samenleving.

We zetten onder andere in op:

- ⊕ Goed toegankelijke gebouwen en voorzieningen (bijvoorbeeld ook evenementen) van de gemeente voor alle inwoners;
- ⊕ De openbare ruimte wordt op zo'n manier ingericht dat mensen met een beperking zich er zo zelfstandig mogelijk kunnen redden;
- ⊕ Doorontwikkelen én uitvoeren van een lokale inclusie-agenda, waarbij samengewerkt wordt met de doelgroep en hun organisaties.

Langer zelfstandig

Steeds meer mensen met een zorgvraag moeten langer thuis blijven wonen. Woningen moeten dus geschikt zijn voor ouderen en mensen met een beperking. Daarin heeft de gemeente Ede, samen met woningeigenaren en woningcoöperaties een grote verantwoordelijkheid.

We zetten onder andere in op:

- + Voorlichting voor woningeigenaren over het levensloopbestendig maken van hun woning;
- + Aanbieden van de Blijverslening zodat particulieren hun woning makkelijker kunnen aanpassen;
- + Voldoende aangepaste zorgwoningen, ook voor de groep jongvolwassenen met een psychiatrische achtergrond.

Ouderen

Ouderen betekenen veel voor onze samenleving. Ze hebben bijgedragen aan het functioneren van de samenleving zoals die nu is. Veel ouderen functioneren prima en weten lang hun weg zelfstandig of met zelf georganiseerde hulp te vinden. Maar soms ontstaat door lichamelijke of geestelijke klachten een verminderde mobiliteit. Eenzaamheid onder ouderen wordt een steeds groter probleem. Daarom verdienen ouderen aandacht en steun, juist in deze tijd.

We zetten onder andere in op:

- + Overleg met de wijk, diaconieën of verenigingen om te kijken hoe voorzieningen met een sociale functie open kunnen blijven. Bijvoorbeeld door zelfbeheer;
- + Sport en bewegen voor ouderen wordt een speerpunt in het gemeentelijke sportbeleid;
- + *Zingeving* wordt bij gesprekken met ouderen met een zorgvraag (keukentafelgesprek) een bespreekbaar onderwerp, zo nodig maakt de gemeente hiervoor gebruik van deskundigheid van kerken of andere religieuze organisaties;
- + Ede wordt een dementievriendelijke gemeente;

- ⊕ Het 'Scherm van Ede' wordt structureel onder de aandacht gebracht van ouderen¹;
- ⊕ Inwoners van Ede krijgen rond hun 70^e verjaardag bezoek vanuit het wijkteam of welzijnsorganisatie om (verborgen) problemen, zoals eenzaamheid, op te sporen en mensen bekend te maken met mogelijkheden die er binnen de gemeente zijn.

¹ www.schermvanede.nl

Verslaving

De ChristenUnie wil dat preventie in het lokale gezondheidsbeleid een belangrijke plek krijgt. Niet alleen gericht op alcohol en softdrugs, maar ook gameverslaving en het gebruik van synthetische drugs. De opkomst en acceptatie van het gebruik hiervan is zorgelijk, de risico's van het gebruik van pillen als XTC en MDMA zijn groot. Voorlichting op scholen en bij feesten moet vooral gericht zijn op preventie en pas dan op het veilig gebruik en controle ervan.

We zetten onder andere in op:

- ⊕ Het huidige aantal toegestane coffeeshops (twee) terugbrengen naar nul;
- ⊕ In Ede is geen plaats voor een casino of gokhal.

Opvangvoorzieningen

De gemeente heeft de verplichting opvang te bieden aan mensen die geen dak boven hun hoofd hebben. Opvang heeft als doel te voorzien in basisbehoeften, mensen tot rust te laten komen en vervolgens te begeleiden naar noodzakelijke hulp en waar mogelijk uiteindelijk weer naar zelfstandigheid. Daarom is naast voldoende opvang ook het mogelijk maken van voldoende doorstroom uit de opvang noodzakelijk.

We zetten onder andere in op:

- ⊕ Voldoende en adequate opvang voor dak- en thuislozen. Niemand in Ede slaapt buiten zijn/haar wil op straat;
- ⊕ Opvang is zo kort mogelijk; cliënten worden zo mogelijk verplicht via een hulptraject stappen te zetten om het eigen leven weer op te pakken;
- ⊕ Jongeren en gezinnen in de opvang krijgen speciale aandacht;
- ⊕ Voldoende (eventueel tijdelijke) woonvormen voor mensen met een acute woonbehoefte, bijvoorbeeld door scheiding of schulden;
- ⊕ We realiseren Skaeve Huse voor mensen met specifieke problematiek, voor wie regulier wonen geen optie is.

Prostitutie

Prostitutie is geen gewoon beroep. Daarom vinden we het belangrijk dat prostituees worden benaderd om hen te bewegen met behulp van een uitstapprogramma het werk in de prostitutie achter zich te laten. Onder jongeren speelt sexting en grooming een steeds grotere rol. De ChristenUnie vindt het belangrijk dat ouders en scholen samen optrekken als het gaat om voorlichting en hulpverlening.

We zetten onder andere in op:

- ⊕ Een training voor wijkteams/professionals om loverboysituaties en gevallen van mensenhandel (thuisprostitutie) in de wijk te herkennen. Daarnaast worden afspraken met de politie gemaakt over handhaving, melding en begeleiding;
- ⊕ Op scholen wordt, zowel aan ouders als aan jongeren, voorlichting gegeven over sexting, grooming en loverboys.

Vluchtelingen

De gemeente Ede is verantwoordelijk voor goede opvang van vluchtelingen. Mensen die huis en haard hebben verlaten moeten een veilig onderkomen krijgen. We zijn ons ervan bewust dat het draagvlak hiervoor soms kwetsbaar is. Daarom willen we dat nieuwkomers zo snel mogelijk opgenomen worden in onze samenleving. Dat begint met het leren van de Nederlandse taal en vervolgens ook met het actief deelnemen aan de maatschappij. Daarnaast moeten nieuwkomers zo snel mogelijk deel kunnen nemen aan (vrijwilligers)werk en participeren in verenigingen. Initiatieven vanuit de samenleving die hiervoor georganiseerd worden, verdienen aanmoediging en ondersteuning. Belangrijk is dat nieuwkomers leren dat de Nederlandse normen en waarden leidend zijn.

De ChristenUnie pleit voor gespreide, kleinschalige opvang van vluchtelingen. Alleenstaande minderjarige vreemdelingen verdienen bijzondere aandacht. Het percentage dat hun opleiding niet afmaakt is hoog.

De ChristenUnie vindt dat iedereen recht heeft op onderdak. Dat geldt ook voor uitgeprocedeerde asielzoekers en staatlozen. Zolang de buitenschuldregeling onvoldoende werkt of landen van herkomst onvoldoende meewerken aan terugkeer mogen uitgeprocedeerden daar niet de dupe van zijn. Gemeenten moeten ten minste minimale opvang (bed, bad en brood) bieden, ook wanneer de landelijke regeling hiervoor is stopgezet.

We zetten onder andere in op:

- ⊕ Het realiseren van extra (tijdelijke) woningen of alternatieve woonvormen indien de huisvesting van statushouders leidt tot verdringing op de huizenmarkt;
- ⊕ De gemeente schakelt het bedrijfsleven in en daagt hen uit statushouders in dienst te nemen;
- ⊕ Voortzetting van gesprekken met alle stakeholders (COA, IND, Vluchtelingenwerk, maatschappelijke organisaties zoals CVVE, scholen, kerken en bedrijfsleven) voor snelle en efficiënte integratie van nieuwkomers.

Een samenleving waarin iedereen meetelt

Hoofdstuk 2 - Werk en Inkomen

Het hebben van werk is belangrijk. Ons werk is de plek waar talent en verantwoordelijkheid tot hun recht komen. We leven in één van de rijkste landen ter wereld maar ook in Nederland is armoede en lukt het niet iedereen het hoofd boven water te houden. De ChristenUnie vindt dat niemand in Ede aan zijn of haar lot mag worden overgelaten. Dit vraagt om goede sociale zekerheid. Tegelijk is het belangrijk ervoor te zorgen dat mensen in staat zijn werk te vinden of te komen tot een zinvolle dagbesteding. De ChristenUnie zet zich in voor positief bijstandsbeleid door bijvoorbeeld experimenten met sociale coöperaties, regelluwe zones en vormen van regelarme bijstand.

Aan het werk

Voor mensen met beperkingen moet het vanzelfsprekend zijn dat ook zij hun talenten kunnen inzetten, of dat nu betaald, of via vrijwilligerswerk is. De gemeente geeft hier zelf het goede voorbeeld in en stimuleert bedrijven hier ook actief in. Misbruik van 'gratis werk' (zoals werkervaringsplaatsen) dat ten koste gaat van reguliere arbeidsplaatsen moet worden aangepakt. Re-integratietrajecten die de kansen op betaald werk aantoonbaar verhogen moeten juist worden gestimuleerd.

We zetten onder andere in op:

- ⊕ Beschutte werkplekken en voldoende participatiebanen. De ChristenUnie is voor coöperatieve samenwerking om dit te realiseren;
- ⊕ Beloning van ondernemers en bedrijven die aantoonbaar succesvolle (re)integratie-trajecten (leerwerktrajecten) bieden;
- ⊕ Een lokaal experiment met regelarme bijstand binnen de grenzen van de wet.
- ⊕ Maximale ruimte voor alternatieve re-integratietrajecten, bijvoorbeeld door het instellen van regelluwe zones en door het mogelijk te maken een eigen bedrijfje of onderneming te starten met behoud van uitkering.

Armoede en preventie

In Nederland leven ruim 400.000 kinderen in armoede. Veelzeggend is dat 60 procent van deze arme kinderen werkende ouders heeft. Armoede leidt vaak tot sociale problemen, slechtere schoolprestaties en levert veel stress op. Om dit te voorkomen moet maximaal worden ingezet op preventie en vroegsignalering. Gezinnen met kinderen verdienen hierbij extra aandacht. Een vicieuze cirkel van achterstand, waarbij armoede van generatie op generatie over gaat moet worden doorbroken.

We zetten onder andere in op:

- ⊕ Blijvende afspraken met woningcorporaties en energieleveranciers dat betalingsachterstanden tijdig worden gemeld en er pas tot (dreigen met) afsluiting of huisuitzetting wordt overgegaan nadat eerst actief hulp is aangeboden, zeker bij gezinnen met kinderen. De gemeente moet ook kritisch kijken naar het eigen gedrag als schuldeiser;
- ⊕ Inwoners met een laag inkomen (uitgangspunt tot 130% van het minimuminkomen) wordt blijvend een collectieve zorgverzekering aangeboden, met een aantrekkelijk tarief en scherpe randvoorwaarden, zoals meeverzekerd eigen risico;
- ⊕ Scholen en sportverenigingen wordt gevraagd alert te zijn op signalen van armoede bij kinderen en deze te melden bij het sociaal team;
- ⊕ Een compensatieregeling voor chronisch zieken en mensen met een beperking.

Schulden

Om te voorkomen dat de gevolgen van schulden zich in rap tempo opstapelen moet de gemeente snelle en toegankelijke schuldhelpverlening bieden. Ingewikkelde bureaucratie moet zoveel mogelijk worden vermeden. En hoewel wij het liefst een samenleving zouden zien waarin voedselbanken niet nodig zijn, zijn wij dankbaar voor het kostbare werk dat zij doen. Ook zij mogen op onze steun rekenen, bijvoorbeeld door het beschikbaar stellen van een locatie of vervoersmiddel.

We zetten onder andere in op:

- + Na aanmelding moet iemand binnen twee weken bij de schuldhelpverlening terecht kunnen;
- + Wachttijden worden zoveel mogelijk benut. Bijvoorbeeld door mensen 'huiswerk' te geven, maar ook actief samen te werken met partners als Schuldhelpmaatje, maatschappelijk werk, de Voedselbank of de diaconie;
- + Bij dakloosheid door huurschuld wordt gewerkt aan een gezamenlijke oplossing met woningcorporaties. Corporaties mogen zich niet als preferente schuldeiser opstellen. Gezinnen met kinderen die te maken hebben met (dreigende) dakloosheid komen in aanmerking voor urgentie;
- + In sommige gevallen moet het mogelijk zijn om schulden af te lossen door maatschappelijke inzet.

Een samenleving met toekomst voor onze kinderen

Waar staat de ChristenUnie voor?

Dat we kiezen voor toekomstige generaties, is voor onze een principiële keuze. Ede moet wat de ChristenUnie betreft een plek zijn waar kinderen en jongeren veilig en toekomstgericht kunnen opgroeien. Daarom willen we ons hard maken voor toegankelijke en betaalbare jeugdzorg. Maar ook goed en kindgericht (basis)onderwijs, waarbij oog is voor kinderen die extra aandacht of zorg nodig hebben. We zijn trots op de vele scholen voor voortgezet onderwijs in Ede en op de scholen voor middelbaar- en hoger beroepsonderwijs. De Kenniscampus is een mooi voorbeeld van hoe verschillende onderwijsvormen elkaar opzoeken en kunnen versterken. Met de komst van een mogelijk interdisciplinair onderzoekslab bij het WFC, heeft Ede alles in huis om een plek te zijn waar niet alleen kinderen maar ook studenten zich kunnen ontwikkelen. Door in te zetten op regionale samenwerking, zoals bijvoorbeeld in Regio FoodValley, kan ook de lokale economie versterkt worden. Dat zorgt ervoor dat Ede niet alleen een fijne plek is om op te groeien, maar ook om er te blijven werken en wonen.

Hoofdstuk 3 – Gezin, jeugd en onderwijs

Kinderen en jongeren hebben de toekomst. De gemeente Ede moet daarom inzetten op veilige gezinnen, scholen en buurten. De ChristenUnie wil dat kinderen zich optimaal kunnen ontplooien. Kinderen die daarbij extra ondersteuning nodig hebben moeten die zoveel mogelijk dicht bij huis en school kunnen krijgen.

Zorg voor kinderen en jongeren

Investeren in gezinnen

Het is hoog tijd om aandacht te besteden aan sterke en liefdevolle gezinnen. De ChristenUnie wil dat stellen met kinderen instrumenten aangereikt krijgen om te kunnen bouwen aan hun relatie en aan het ouderschap. Zo moet de geboortezorg niet alleen gericht zijn op de lichamelijke voorbereiding op de komst van een kindje, maar ook op de mentale voorbereiding. Onderzoek laat zien dat voorlichting en begeleiding positief werken tegen stress in de relatie. Een kind is het beste af als de ouders het samen goed hebben, daarom willen we ouders ondersteunen door ouderschapscursussen via consultatiebureaus aan te bieden.

We zetten onder andere in op:

- ⊕ De ontwikkeling van preventief (v)rechtscheidingsbeleid, samen met professionals uit het veld, gericht op het laagdrempelig en vrijwillig versterken van relaties van alle ouders in Ede, maar daarnaast ook op tijdige hulp als een scheiding onvermijdelijk is;
- ⊕ Laagdrempelige beschikbaarheid van ouderschapscursussen en informatie over relatieondersteuning;
- ⊕ Extra inzet op initiatieven waarin ouders andere ouders ondersteunen, sprekende voorbeelden zijn Home-Start en de Family Factory.

Effectieve ondersteuning

Jeugdhulp moet beschikbaar zijn voor alle kinderen en ouders die ondersteuning nodig hebben. Om snel hulp te kunnen aanbieden is het belangrijk om de zorg dicht bij plekken te organiseren waar kinderen verblijven. Dit kan door het onderwijs samen met jeugdzorg arrangementen te laten ontwikkelen of de jeugdzorg op scholen spreekuren te geven.

De ChristenUnie wil extra investeren in pleeggezinnen, gezinshuizen en steungezinnen om het aantal uithuisplaatsingen en opvang in instellingen terug te dringen en zwaardere hulpverleningstrajecten te voorkomen.

We zetten onder andere in op:

- ⊕ Inkoop van jeugdhulp op basis van, meer nog dan prijs, kwaliteit en aansluiting bij identiteit;
- ⊕ Jongeren die mantelzorger zijn worden optimaal ondersteund vanuit de Wmo, zodat zij gewoon naar school kunnen gaan en vrije tijd hebben;
- ⊕ Extra zorg voor kinderen die met hun moeder in de vrouwenopvang verblijven;
- ⊕ Voor zwerfjongeren is er opvang en begeleiding en zogenaamde spookjongeren worden opgespoord;
- ⊕ Tienermoeders krijgen ondersteuning, zorg en begeleiding;
- ⊕ Ondersteuning van de werving van pleegouders;
- ⊕ Voorlichting over digiveiligheid op scholen en aan ouders. Kinderen bewust en veilig leren omgaan met internet en sociale media;
- ⊕ Continuïteit van zorg en ondersteuning als jongeren in de jeugdzorg 18 jaar worden.

Kindermishandeling en huiselijk geweld

Kinderen hebben het recht om veilig op te groeien. De gevolgen van mishandeling zijn groot. Daarom is het belangrijk dat er extra wordt ingezet op het voorkomen, signaleren en stoppen van kindermishandeling.

Veilig Thuis, het advies- en meldpunt voor huiselijk geweld en kindermishandeling, moet laagdrempelig bereikbaar zijn en bekend bij alle inwoners van Ede. Voor slachtoffers van huiselijk geweld moet er passende, hulp en/of een veilige opvang zijn. Opvang het liefst op een plek waar alle hulp onder een dak geboden kan worden. De registratie bij Veilig Thuis en bij de politie moet zo zijn dat het duidelijk is welke vorm van huiselijk geweld er speelt. Zo kan er snel passende handhaving en zorg ingezet worden.

We zetten onder andere in op:

- ⊕ Screening op hoog risicosituaties al bij de zwangerschap;
- ⊕ Begeleiding van consultatiebureaus (CJG/JGZ) in het omgaan met huilgedrag van baby's;
- ⊕ Een aanpak van kindermishandeling waarin aandacht is voor preventie en goede samenwerking tussen verloskundigen, onderwijs, sociaal team en Veilig Thuis.

Onderwijs

Voor kinderen en jongeren is het onderwijs een belangrijke plek. Het is een plek waar ze zich cognitief en sociaal ontwikkelen en waar ze andere kinderen en jongeren ontmoeten. Het is een plek waar ze zich voorbereiden op de toekomst en leren hun plek in de samenleving in te nemen. De ChristenUnie is voor de vrijheid van onderwijs. Ouders moeten, vanuit hun verantwoordelijkheid voor de opvoeding van hun kinderen, kunnen kiezen voor een school die aansluit bij de eigen waarden, identiteit en idealen. De gemeente moet de diversiteit van scholen op levensbeschouwelijke en pedagogische gronden respecteren. Al het onderwijs is bijzonder. De scholen in Ede zijn niet van de gemeente, maar van de samenleving. De gemeente en het onderwijs delen wel de maatschappelijke opdracht om kinderen en jongeren zich optimaal te laten ontwikkelen. Daarom vinden we het belangrijk dat het onderwijs in Ede gelijke kansen biedt voor alle leerlingen, onafhankelijk van de wijk waarin een school staat of van de financiële situatie van ouders.

Kleine scholen zijn vaak scholen die sterk geworteld zijn in hun omgeving. De ChristenUnie heeft zich altijd ingezet voor het behoud van kleine scholen. Dat blijft de ChristenUnie in de komende tijd doen. Er is een

sterke tendens in de samenleving om kinderen eerder te laten beginnen met leren. De ChristenUnie vindt dat dit een keuze is van ouders zelf. In het geval er sprake is van (taal)achterstanden wijzen consultatiebureaus ouders actief op de mogelijkheden van voor- en vroegschoolse voorzieningen.

De toenemende trend om onderwijsinstellingen en kinderopvang samen te voegen tot Integrale Kindcentra (IKC's) biedt mooie kansen om kinderen vanaf heel jong een doorlopende leerlijn aan te bieden. Tegelijk mag lokale of regionale samenwerking geen afbreuk doen aan de autonomie van besturen en de identiteit van scholen. Vrijheid van onderwijs vraagt een terughoudende overheid.

De ChristenUnie wil dat onderwijs, overheid en arbeidsmarkt meer gaan samenwerken. Dat kan onder andere door vanuit de gemeente in aanbestedingstrajecten van ondernemers te eisen dat stageplekken mogelijk gemaakt worden.

Voorkomen van schooluitval is heel belangrijk voor de toekomst van kinderen. Daarin willen we intensieve inzet op het voorkomen van schooluitval. Zoveel mogelijk jongeren in Ede halen hun startkwalificatie.

We zetten onder andere in op:

- ⊕ Extra begeleiding vanuit het sociaal team in samenwerking met het onderwijs voor overbelaste jongeren die door een complexe thuissituatie niet of weinig naar school gaan;
- ⊕ Kwetsbare jongeren uit het speciaal onderwijs krijgen de juiste begeleiding naar een waardevolle plek in de samenleving;
- ⊕ Ede stimuleert scholen om aandacht te geven aan de (lokale) democratie;
- ⊕ De ChristenUnie vindt het belangrijk dat bij huisvesting van onderwijs aandacht is voor duurzaamheid en een goed binnenklimaat.

Een samenleving gericht op een duurzame levensstijl

Waar staat de ChristenUnie voor?

De ChristenUnie wil zich hard maken voor een groene en duurzame gemeente. We zetten in op verminderen van energieverbruik en we willen dat duurzame energievoorziening de norm wordt. Afval zien we als grondstof en de fiets als binnenstedelijk alternatief voor de auto. Ook gaan we zorgvuldig om met onze openbare ruimte: niet te veel steen, wel veel groen. De ChristenUnie hecht aan het unieke karakter van het Edese buitengebied: we zijn trots op onze natuur en dragen de vele agrarische (familie)bedrijven een warm hart toe. De agrarische sector biedt goede mogelijkheden voor diverse vormen van duurzame opwekking van energie. Tegelijkertijd wil de ChristenUnie haar ogen niet sluiten voor problemen met bijvoorbeeld fijnstof en mestoverschot. De ChristenUnie juicht korte voedselketens toe en vindt bewustwording omtrent voedsel en natuur belangrijk. Want, last but not least: duurzaamheid is niet een set maatregelen, maar vooral een manier van leven.

Een samenleving gericht op een duurzame levensstijl

Hoofdstuk 4 – Energie en afval

Energietransitie

We gaan met z'n allen minder én schonere energie gebruiken en de gemeente moet dat aanjagen en faciliteren. Dat is nodig om verdere klimaatverandering tegen te gaan. Energieverbruik verminderen gaat aan duurzaam energie opwekken vooraf. We zijn blij met de initiatieven die er in Ede zijn!² De lokale industrie wordt uitgedaagd om met elkaar een energiebesparingsconvenant te sluiten. Door samen te werken, brengen bedrijven elkaar tot ideeën, en zetten ze extra stappen om energie-efficiënt te worden. Een ambitieus gemeentelijk beleid aangaande duurzaamheid en energie is een must. Maar het energievraagstuk overstijgt de gemeentegrenzen. De ChristenUnie wil graag in Food-valleyverband samenwerken met gemeenten die dit gevoel van urgentie delen.

Belangrijk is dat omwonenden nauw betrokken worden als het gaat om plannen voor energieopwekking, zoals het plaatsen van windmolens, zodat zij kunnen meeprofiteren van de voordelen. Participatie zorgt ervoor dat lusten en lasten eerlijker worden verdeeld. Belangrijk is wel dat het participeren voor iedereen financieel bereikbaar is.

Het wordt tijd dat de (grote) lege daken van gebouwcomplexen en woningen gevuld gaan worden met zonnepanelen. Mooie voorbeelden zijn de zonnecentrales op de daken van de brandweerkazerne of Plantion, maar ook kan gedacht worden aan de geluidswal langs de A12. We steunen het concept van energiecoöperaties, zoals ValleiEnergie, zodat bewoners samen met private partijen kunnen investeren in duurzame energie. Ook zien we innovaties op het gebied van duurzame energie, bijvoorbeeld

² Zie voor o.a. de routekaart energieneutraal Ede op <https://www.ede.nl/gemeente/actueel/nieuwsbericht/ede-energieneutraal-in-2050/>

buurtbatterijen, met veel belangstelling tegemoet. De gemeente moet vroegtijd in overleg gaan met onder andere de netbeheerder om deze een goede inpassing te geven.

De doelstelling is dat Nederland in 2050 geen aardgas meer gebruikt. Dit betekent nogal wat voor een huiseigenaar. De ChristenUnie wil dat de gemeente hier bijtijds op inspeelt door lokale of regionale arrangementen te maken. Bij de aangeboden oplossingen zou het lokale bedrijfsleven een grote rol moeten spelen.

Nieuwbouw aansluiten op gas is niet toekomstbestendig. Voor nieuwbouw zijn inmiddels verschillende duurzame en kosteneffectieve alternatieven beschikbaar. Daarom geldt voor nieuwbouw: geen gasaansluiting tenzij er écht geen reëel alternatief mogelijk is.

De ChristenUnie wil dat er in de gemeentelijke woonvisie ambitieuze duurzaamheids-doelstellingen worden opgenomen. De komende raadsperiode moet er een plan komen hoe de bestaande woningvoorraad volledig verduurzaamd wordt. Tegelijkertijd is het goed als woningcorporaties nadrukkelijker verantwoording afleggen aan de lokale samenleving over de keuzes die zij maken.

We zetten onder andere in op:

- ⊕ Het ontwikkelen van een strategie om de energietransitie vorm te geven, zowel in samenwerking met de provincie (bijvoorbeeld het Gelders Energieakkoord) als in FoodValley verband;
- ⊕ In de komende raadsperiode wordt het gemeentelijke inkoopbeleid volledig duurzaam en eerlijk voortgezet: 100% schone energie uit Nederland en producten die voldoen aan de regels van eerlijke handel;

- ⊕ Verschillende (MKB) ondernemers zijn al bezig met energetische maatregelen, de gemeente staat hen met betrekking tot de omgevingsdienst met raad en daad bij³;
- ⊕ Bij grootschalige energieprojecten is het gewenst dat de omgeving kan participeren. Dit wordt waar mogelijk door de gemeente Ede voorgeschreven;
- ⊕ De ChristenUnie stimuleert particuliere initiatieven zoals energiecoöperaties;
- ⊕ Het Energieloket is de vraagbaak voor bewoners en ondernemers voor zowel technische als financiële arrangementen om zijn / haar eigen woning of bedrijf aan te passen aan de toekomst. Bij het financiële arrangement kan de gemeente zorgen voor een fonds waaruit geleend kan worden;
- ⊕ Met woningcorporaties, netbeheerders, buurtorganisaties, energiecoöperaties en andere relevante partijen wordt een plan uitgewerkt waarmee álle wijken en buurten voor 2035 energie-neutraal zijn;
- ⊕ Met woningcorporaties wordt afgesproken dat alle sociale huurwoningen in 2030 energieneutraal zijn.

Afvalinzameling

In afval zitten waardevolle stoffen die niet verloren mogen gaan. Beter kunnen we afval daarom zien als grondstof. Als afval goed gescheiden wordt ingezameld, kunnen de grondstoffen worden aangeboden voor hergebruik. Bronscheiding ten opzichte van nascheiding heeft bewustwording als groot voordeel. De ChristenUnie vindt dat er voor lastig te verwerken afvalstromen, zoals luiers en incontinentiemateriaal, een passende oplossing moet worden geboden.

We zetten onder andere in op:

³ De Wet Milieubeheer verplicht (midden- en klein)bedrijven om alle energetische maatregelen te nemen die zich binnen vijf jaar terugverdienen. De partijen werken aan een verleidelijk instrumentarium dat MKB-ers technisch en financieel ontzorgt in het bereiken van deze doelen.

- ⊕ Gescheiden ophalen van afval, waarbij er extra aandacht dient te zijn voor gezinnen (luiers), ouderen, mensen met een beperking en mensen die wonen in hoogbouw, alsmede het tegengaan van zwerfafval;
- ⊕ Het stimuleren en faciliteren van scholen en maatschappelijke organisaties om afval te scheiden;
- ⊕ We zorgen ervoor dat afvalstoffen van het ene bedrijf terecht komen als grondstoffen voor het andere bedrijf. De gemeente en partners stemmen deze goederenstromen efficiënt af;
- ⊕ Er wordt meegedaan aan landelijke bewustwordingsacties rond afval, zwerfvuil en compost;
- ⊕ Hergebruik via kringloopwinkels en afvalbrengrstations wordt gepromoot, de ChristenUnie juicht initiatieven uit de maatschappij, zoals de 'Voedselverspillingshoek Ede' en 'Weggeefhoek Ede' op Facebook toe.

Toekomstbestendig waterbeheer

'Leven met water' is een thema dat ook de gemeente Ede raakt. Door de toename van versteende gebieden en het vaker voorkomen van extreme buien vanwege klimaatverandering ontstaat er steeds meer maatschappelijke en financiële schade. Tegelijk krijgen we ook te maken met lange droge, hete periodes. Op beide is de gemeente Ede nog niet voldoende ingericht. Het is noodzakelijk hierop een strategie te ontwikkelen en te onderzoeken hoe de verwachte schade beperkt kan worden. Een goede samenwerking met de waterschappen is hierin onontbeerlijk.

We zetten onder andere in op:

- ⊕ Inwoners hebben een belangrijke rol als het gaat om waterberging. We willen werken aan bewustwording op dit punt, bijvoorbeeld door een publiekscampagne in samenwerking met onder andere tuincentra. Kijk bijvoorbeeld naar 'Operatie Steenbreek' of 'Amsterdam Rainproof';
- ⊕ Er wordt zoveel mogelijk ingezet op een aparte afvoer van regenwater en de ingeslagen weg van afkoppelen van regenwater van het riool wordt stevig voortgezet;
- ⊕ Stimuleren van de aanleg van groene daken en de gemeente geeft zelf het goede voorbeeld. Daarmee werken we in Ede aan meerdere doelstellingen tegelijk: waterberging, verkoeling, biodiversiteit en zonnepanelen leveren meer rendement.

Een samenleving gericht op een duurzame levensstijl

Hoofdstuk 5 - Werk en Economie

Werk en economie zijn belangrijk voor het (duurzaam) welbevinden van mensen. Economische ontwikkeling is voor de ChristenUnie echter geen doel op zich, maar staat ten dienste van de samenleving. Een economie is pas 'gezond' en duurzaam als iedereen een kans krijgt en verantwoordelijkheid neemt, er coöperatieve relaties ontstaan, als werken en vrije tijd in balans zijn, als groei groen is en grenzen kent.

Het MKB is onmisbaar voor werkgelegenheid, de lokale economie, voor ontwikkelen van producten en voor de leefbaarheid. Daarom komt de ChristenUnie op voor ondernemers. Het is belangrijk om lokaal en regionaal en (maatschappelijk) verantwoord ondernemerschap te stimuleren. Daarbij moet de gemeente zich als partner opstellen. Structurele versterking van de economie en bereikbare voorzieningen houden dorpen en wijken vitaal.

Food is een belangrijk onderdeel van de economie van Ede. In de eerste plaats zijn er natuurlijk de vele agrarische ondernemers, maar ook de andere food-gerelateerde bedrijven zijn belangrijk voor Ede. De ChristenUnie wil dat Ede zich blijft onderscheiden op dit gebied en wil Ede de plek laten zijn waar kennis, innovatie en nieuwe initiatieven op het gebied van food en gezondheid ontstaan. De ChristenUnie is daarom ook voorstander van de komst van het World Food Centre en juicht verdere ontwikkeling van de Kennis-as en de Kenniscampus toe. Samenwerking met de Wageningen Universiteit en de gemeente Wageningen is daarbij nodig.

We zetten onder andere in op:

- + Voldoende ruimte voor lokale economische bedrijvigheid in de buitendorpen;

- ⊕ Aantrekkelijk vestigingsklimaat voor Food-gerelateerde bedrijven. Sociale ondernemers krijgen een grotere kans bij aanbestedingen en overheidsinkoop; Bij alle aanbestedingen is 'social return' een voorwaarde⁴;
- ⊕ Het MKB moet eerlijk toegang krijgen tot gemeentelijke aanbestedingen. Ede moet de aanbestedingsprocedure zó toepassen dat lokale en regionale bedrijven maximaal de kans krijgen, bijvoorbeeld door in te zetten op duurzaam inkopen;
- ⊕ De kwaliteit van bedrijventerreinen in Ede is over het algemeen goed en dat moet zo blijven. Herstructurering gaat daarom boven aanleg van nieuwe terreinen.

Sociale economie

De detailhandel verandert van aard en structuur. Hierop moet worden ingespeeld, waarbij aandacht is voor de leefbaarheid van de kernen en voor sociale veiligheid van winkelstraten (wonen boven winkels). De ChristenUnie gelooft in het nut van een collectieve rustdag in een wereld waarin de 24-uurs economie toeneemt. De ChristenUnie wil (kleine) ondernemers beschermen tegen het altijd open moeten zijn.

We zetten onder andere in op:

- ⊕ Proactief leegstand voorkomen door een creatieve herbestemming te geven aan lege panden;
- ⊕ Instellen van een leegstandsbelasting om leegstand van winkelpanden tegen te gaan;
- ⊕ Blijvend investeren in voorzieningen in de dorpen;
- ⊕ Voorkomen van oneerlijke concurrentie door detailhandel op bedrijventerreinen ten opzichte van ondernemers op duurdere locaties in winkelgebieden;
- ⊕ Niet verder verruimen van de mogelijkheden voor de zondagsopenstelling.
- ⊕ Druk op winkeliers om verplicht open te zijn op vastgestelde koopzondagen tegengaan;

⁴ Zie voor een beschrijving van 'social return': <https://www.pianoo.nl/themas/maatschappelijk-verantwoord-inkopen-mvi-duurzaam-inkopen/mvi-thema-s/social-return>.

Hoofdstuk 6 – Ruimtelijke ordening en Wonen

Ruimtelijke ordening en wonen

Keuzes die we nu maken, hebben gevolgen voor de leefomgeving van toekomstige generaties. De gemeente heeft hierin een belangrijke rol. Ecologische, economische en demografische ontwikkelingen maken het mogelijk en noodzakelijk dat er een omslag komt: van sloop en nieuwbouw naar hergebruik, van bebouwen van de open ruimte naar hergebruik en herstructurering van al het bebouwd gebied. De gemeente Ede zal duidelijke keuzes moeten maken. Ruimtelijke ordening is bij uitstek het onderwerp waar burgers vroegtijdig bij betrokken moeten worden, want het gaat tenslotte over de kwaliteit van de eigen leefomgeving. Ook is het belangrijk dat de infrastructuur op orde is, zoals publiek vervoer en snel internet.

De ChristenUnie zet in op toename van zowel 'sociale huur' als 'sociale koop'. Het is goed dat er steeds meer goedkope koopwoningen komen, waarbij woningcorporaties via Verenigingen van Eigenaren medeverantwoordelijk blijven voor het beheer en de woningen uiteindelijk ook weer terugkopen. Dit helpt om de kloof tussen huren en kopen te dichten.

De energietransitie gaat een grote impact hebben op onze ruimtelijke inrichting. Denk daarbij aan zonneparken, windmolens en biomassacentrales. Inrichting van de ruimte moet aansluiten bij het eigen karakter van landschappen, dorpen en steden.

We zetten onder andere in op:

- + Leegstaand gemeentevastgoed wordt in samenspraak met de gemeente beschikbaar gesteld als co-working spaces die met behulp van collectieve huurovereenkomsten aantrekkelijk zijn voor startups;
- + Ruimte voor de bouw van tiny houses;

- ⊕ Aandacht voor de beschikbaarheid van goede sociale huurwoningen, de leefbaarheid in wijken en de sociale koopsector in de prestatiecontracten met de woning-corporaties;
- ⊕ Ontwikkelen van een plan van aanpak voor asbestsanering, zodat alle daken in Ede voor 2024 asbestvrij zijn, waarbij 'zon voor asbest' het uitgangspunt is;
- ⊕ Ontwikkelen van een beleidskader op CPO's (collectief particulier opdrachtgeverschap) waarin we beschrijven hoe wij CPO's willen faciliteren;
- ⊕ Ruimte voor energie. Voor energietransitie is een samenhangende visie nodig op de ruimte voor duurzame energieopwekking. Daarbij is zorgvuldige planning met participatie van onderop nodig. De ChristenUnie wil daarom dat de gemeente in de komende periode haar eigen visie daarop formuleert.

Openbare ruimte en natuur

De openbare ruimte is van ons allemaal. Vanouds beheert de gemeente de ruimte, maar dat kan ook heel goed door bewoners gedaan worden. Als de bewoners het zelf doen, wordt de wijk leuker, beter onderhouden en het versterkt de sociale samenhang. Vanzelfsprekend dienen bewoners dan ook inspraak te hebben over de inrichting van de openbare ruimte.

Gemeente Ede is een groene gemeente. De ChristenUnie hecht grote waarde aan groen in de openbare ruimte. Groen bevordert de leefbaarheid op tal van gebieden. De ChristenUnie wil zowel de kwaliteit als kwantiteit van het openbare groen verhogen waarbij de kwaliteit de hoogste prioriteit heeft.

Ede kent veel bos, heide en natuurlijke landschappen. De ChristenUnie zet zich in voor het behoud van het landschap, de plattelandscultuur en voor de bescherming van het milieu en de biodiversiteit. Natuur is kwetsbaar en kan niet voor zichzelf spreken. Er zijn dus regels nodig om de natuur te beschermen en

versnippering te voorkomen. De gemeente moet bijdragen aan behoud, verbetering en een harmonieuze ontwikkeling van de leefomgeving.

We zetten onder andere in op:

- ⊕ Ruimte voor inwoners om hun wijk of straat in eigen beheer te onderhouden;
- ⊕ De ChristenUnie wil dat natuur zo toegankelijk mogelijk wordt door aanleg en onderhoud van goede wandel- en fietspaden;
- ⊕ Het behoud van de karakteristieke open landschappen; De hoogspanningsleidingen in Ede moeten zo snel mogelijk ondergronds;
- ⊕ De toename van zowel de kwaliteit als de kwantiteit van het openbaar groen. Waar dit lokaal op gespannen voet staat, krijgt kwaliteit voorrang;
- ⊕ Waar bomen gekapt worden moet er naar groencompensatie gekeken worden. Dit kan ook ander 'groen' zijn dan bomen alleen, of op een andere plek gerealiseerd worden dan waar is gekapt. Vooral in de kernen kan dit nodig zijn;
- ⊕ Het openbaar 'groen' mag kleurrijker en diverser ten behoeve van de biodiversiteit (denk aan bijen en vlinders) en voor het afvangen van fijnstof voor bijvoorbeeld fietsers en voetgangers;
- ⊕ Bevordering van natuur- en milieueducatie.
- ⊕ Laag overvliegen van vliegtuigen vinden we niet bevorderlijk voor het algemeen welbevinden en voor de natuur (stillegebieden) van Ede. We willen dat Ede in samenwerking met de andere gemeenten in de regio FoodValley en/of met de provincie een lobby start om routes vanuit vliegveld Lelystad te wijzigen of overlast voor Ede te verminderen.

Gezonde agrarische sector

We juichen initiatieven die te maken hebben met terugdringen voedselverspilling en/of eten-delen toe! Het is belangrijk om te weten waar ons eten vandaan komt. Daarbij is een betere verbinding tussen stad en platteland van belang. Stadslandbouw is daarom een goed idee. Het verlevendigt de stad, brengt onze

voedselproductie dicht bij huis en maakt de openbare ruimte groener en leefbaarder. We zijn dan ook blij met initiatieven zoals Eetbaar Ede. Daarnaast werken boeren en tuinders aan goed en gezond voedsel. De ChristenUnie is trots op onze agrarische sector. Een trend die niet tegen te houden lijkt, is de steeds verdergaande schaalvergroting in de landbouw. De ChristenUnie zet haar vraagtekens bij een zo vergaande industrialisering van dieren. Tegelijkertijd is de realiteit dat ondernemers door de grotere schaal meer financiële ruimte hebben om te investeren in milieucondities en het dierenwelzijn. Een toekomstbestendige agrarische sector heeft een gezonde economische basis, is innovatief, gaat zorgvuldig om met bodem, grondstoffen en energie en produceert in balans met dier en leefomgeving.

We zetten onder andere in op:

- ⊕ Agrarische bedrijven hebben vaak moeite om het hoofd boven water te houden. We willen daarom ruimte bieden voor (agrarisch gerelateerde) nevenactiviteiten;
- ⊕ Uitbreiding van bedrijven alleen indien het milieu, de volksgezondheid en het dierenwelzijn hier baat bij hebben plus energieverbruik duurzaam opgewekt wordt;
- ⊕ Stimuleren van korte voedselketens en afzet van lokale producten in bijvoorbeeld Edese supermarkten en (bedrijfs)restaurants;
- ⊕ De afstand tussen maatschappij en de veehouderij is in sommige gevallen groot. De ChristenUnie steunt initiatieven die de landbouw dicht bij de burgers brengt, bijvoorbeeld "Vallei Boert Bewust".

Food

Ede heeft Food als belangrijk speerpunt. In de regio rond Ede zijn daar diverse redenen voor: de landbouwhistorie van Ede, de aanwezigheid van veel foodbedrijven en agrarische ondernemers, maar ook de nabijheid van Wageningen Universiteit en hét voedselziekenhuis van Nederland binnen de gemeentegrenzen. Voeding en Ede zijn wat de ChristenUnie betreft een logische combinatie. Focus op Food geeft Ede een herkenbare identiteit en zorgt voor allerlei verbanden en ontmoetingen. Ede verloor in

het verleden werkgelegenheid door de sluiting van de kazernes en de Enka, met een geïntegreerde Visie op Food ontstaan nieuwe mogelijkheden voor zowel werkgelegenheid als welzijn.

Als ChristenUnie staan we achter de opgestelde Visie op Food van Ede. De uitdaging is om deze voedselvisie te vertalen naar concreet beleid (projecten) en te zorgen voor continuering/borging op de lange termijn. Voor de ChristenUnie is het belangrijk dat Food 'zichtbaar' wordt gemaakt. Dat kan door festivals en evenementen, maar wat de ChristenUnie betreft zou Food ook zichtbaar gemaakt moeten worden in de openbare ruimte (denk aan fruitbomen als laanbeplanting of een voedselbos). Daarnaast past zorgvuldig omgaan met voedsel bij een duurzame levensstijl. Daarom vindt de ChristenUnie dat Ede in moet zetten op bewustwording en vermindering van voedselverspilling, en ook smaak- of voedingslessen moet stimuleren en schooltuinprojecten van basisscholen moet faciliteren. We juichen maatschappelijke initiatieven als Eten Delen Ede, FoodFloor en vele andere initiatieven, veelal gecoördineerd vanuit en door Eetbaar Ede, toe.

We zetten onder andere in op:

- ⊕ Voorzetting van het concreet maken van Food als speerpunt voor Ede;
- ⊕ Eetbare planten en bomen in de openbare ruimte, de gemeente vervult een ondersteunende en faciliterende rol ten aanzien van voedselbossen;
- ⊕ Food-evenementen zijn voor iedereen toegankelijk (betaalbaar) en de lokale ondernemers in breedste zin van het woord worden er zoveel mogelijk bij betrokken.
- ⊕ Food maakt essentieel onderdeel uit van het gezondheidsbeleid van de gemeente.⁵

⁵ Zie ook www.alliantievoeding.nl/

Duurzame mobiliteit

Mobiliteit brengt mensen bij elkaar en is nodig voor een sterke economie. Mobiliteit is in ontwikkeling vanwege onder andere de opkomst van elektrische vervoersmiddelen, zowel fiets als auto. Mobiliteit mag steeds minder negatieve impact hebben op de kwaliteit van onze leefomgeving en de leefbaarheid. De ChristenUnie kiest voor verduurzaming van de mobiliteit: vermijden van overbodig verkeer, een betere benutting van de bestaande infrastructuur en het beter met elkaar verbinden van de verschillende vervoerssoorten: auto, publiek vervoer en fiets.

We zetten onder andere in op:

- ⊕ In de verkeers- en vervoersplannen wordt CO2-emissiereductie integraal opgenomen. Daarbij wordt aandacht besteed aan alternatieven voor de auto, het stimuleren van gebruik van openbaar vervoer en fietsverkeer; in gebieden waar er weinig alternatieven voor de auto zijn, zetten we in op het stimuleren en faciliteren van carpoolen;
- ⊕ Verdere uitwerking van de fietsagenda van Ede. Er moet een robuust, snel, veilig, comfortabel en fijnmazig netwerk van geasfalteerde fietspaden, fietsstraten en andere autoluwe straten zijn. Daarbij willen we dat rekening gehouden wordt met groeiende aantallen fietsers. Bij nieuwbouw of herstructurering van wijken wordt uitgegaan van 'omgekeerd ontwerpen'. Dit houdt in dat fietsers en voetgangers leidend zijn en de auto-ontsluiting volgt;
- ⊕ Voor ouderen en andere mensen die minder mobiel zijn worden de looproutes naar het centrum, belangrijke ontmoetingsplekken en voorzieningen zoveel mogelijk aangepast naar hun behoeften. Bushaltes zijn toegankelijk voor ouderen en gehandicapten;
- ⊕ Goede bereikbaarheid van de kernen is een belangrijk punt. Samen met de Provincie en gebruikmakend van nieuwe mobiliteitsvormen moet de gemeente Ede werken aan een dekkende bereikbaarheid;
- ⊕ Er moeten voldoende en kwalitatief goede fietsparkeervoorzieningen zijn bij publiek aantrekkende voorzieningen;

- ⊕ Voldoende laadpunten voor elektrische vervoersmiddelen;
- ⊕ De ChristenUnie gaat voor een zuiniger en schoner eigen wagenpark van de gemeente Ede;
- ⊕ Er vindt een goede registratie van ongevallen plaats, zodat de zogenaamde 'black spots' in beeld komen;
- ⊕ Snel en langzaam verkeer wordt zoveel mogelijk opgesplitst. Landbouwverkeer wordt waar mogelijk gescheiden van fietsverkeer;
- ⊕ Grotere vrachtwagens worden geweerd uit het centrum;
- ⊕ De gemeente werkt actief mee aan het realiseren van verkeerslessen op scholen.

Tot slot

Als ChristenUnie zien wij uit naar de aankomende verkiezingen. Wij hebben veel tijd en energie in het opstellen van dit programma gestoken. Maar meer nog dan dat: hier zit ons hart in. We geloven in deze tekst. We hopen dat u / jij onze ambities deelt en uw / jouw stem aan ons wilt geven op 21 maart 2018!

Natuurlijk willen we het liefst alles van dit verkiezingsprogramma realiseren. En daar mag u / jij ons ook op aanspreken. Maar in de Nederlandse politiek is het nu eenmaal zo dat we met meerdere partijen het uiteindelijke beleid maken. En dat we dus niet alles zo kunnen krijgen zoals we in dit verkiezingsprogramma verwoord hebben. Wij zijn altijd bereid daar uitleg over te geven en verantwoording over af te leggen.

Graag zeggen we eenieder dank die heeft meegedacht bij de totstandkoming van dit verkiezingsprogramma. Als expert, ChristenUnie-lid of belangstellende tijdens een of meerdere van onze avonden die we georganiseerd hebben om input te verkrijgen. Of door het toezenden van uw ideeën, of tijdens de persoonlijke gesprekken die we hebben gehad over onderdelen van dit verkiezingsprogramma. We hebben uw / jouw input en uw / jouw betrokkenheid erg gewaardeerd!

Waardevol voor Ede

Verkiezingsprogramma 2018-2022

**Christen
Unie**
+ Ede